

Rodový znak Plankenheimů
Panství Chodov drželi
v letech 1648 – 1744.

Historicky doložitelné kořeny Chodova spadají do 12. století. S přechodem obce do majetku cisterciáckého kláštera ve Waldsassenu zaznamenává Chodov v průběhu 12. a 13. století velký rozkvět. Klášter se podílel jednak na kolonizaci tohoto území, což zahrnovalo i kulturní vzdělávání, a položil také na dlouhá staletí základy pro stabilizované osídlení a etnickou skladbu obyvatelstva.

Počátky christianizace však musíme posunout až do 10. století. Podle pověsti zapsané v letech 1923-1926 učitelem Antonem Ebertem a uchované v kronice města jsou počátky křesťanství spojeny s poustevníkem Vavřincem:

"Tam, kde dnes stojí zámek a panský dvůr v Horním Chodově, byla kdysi v dávných časech tvrz, ve které bydleli strážci zemské hranice. Tito strážci hranic, zde byli usazeni sedleckým knížetem, k ochraně cestujících a kupců na jejich cestách po zemské stezce a také k ochraně místních obyvatel před lupiči a lapky. Okolo roku 900 přišli z Německa do našeho kraje věrozvěsti a začali kázat místnímu obyvatelstvu o křesťanství. Jeden takový kněz, Vavřinec, si postavil srub na místě, kde začínal pohraniční hvozď (na vrcholu dnešního Smolnického kopce), stal se poustevníkem a začal učit místní lid z blízkého i dalekého okolí. Vedle své poustevny si časem postavil malou zvonici, aby mohl ráno a večer zvonit klekání a oznamovat poledne. Jednoho dne, bylo právě po večerním klekání, seděl poustevník před svým domkem a uspokojením se díval na klidnou vesnici dole pod kopcem. V tom si však všiml, že z pohraničního hvozdu se vynořil dav po zuby ozbrojených mužů. Vavřinec hned poznal, že jsou to lupiči, kteří mají spadeno na pomalu usínající Chodov. Rozhodl se rychle – začal zvonit na poplach. Strážný v hrádku, znepokojený zvoněním v nezvyklou denní dobu, povolal do zbraně všechny ostatní strážce hradu, a když tedy lapkové o pár minut později dorazili k tvrzi, byli krvavě odraženi a s těžkými ztrátami uprchli do lesů. A tak se stal „zvoneček na kopci“ zachránce celé vesnice a strážci hranice se, společně s obyvateli, jako výraz díků, nechali od kněze Vavřince pokřtít. "

První církevní stavba (kaplička nebo kostelík) byla spojena s činností waldsassenských mnichů. Stávala na místě dnešní kašny ve Staroměstské ulici. Na tom samém místě nacházíme pak kostel až do 17. století, kdy byl zničen požárem. Pro kostel však nemáme žádné listinné ani archeologické důkazy.

Po odchodu cisterciáků v roce 1348 se v konfirmačních knihách pražského arcibiskupství (*Libri confirmationum ad beneficia ecclesiastica Pragensem per Archidioecesim*) objevují první zprávy o farnosti, která, jakožto i celé panství, poměrně rychle mění vlastníky, tedy i ty, kteří mají patronátní právo nad kostelem. Předpokládá se, že prvním farářem byl kněz jménem Matěj, kterého 18. 11. 1363 v úřadu vystřídal farář Konrád z Lokte.

Na počátku 15. stol. postihly husitské bouře i katolické Chebsko a Loketsko, kdy vojska obou stran prošla tímto územím několikrát. Poslední, velmi násilné tažení, se odehrálo v roce 1429, kdy se vojsku husitského hejtmana Jakoubka z Vřesovic nepodařilo zdolat loketské hradby, o to více pak rabovali v přilehlých vesnicích, kde padly za oběť domy, kostely, liturgické náčiní, ale i dobytek.

Od poloviny 16. stol. začínají do kraje pronikat protestantská vyznání. Na konci století je pak Chodov na základě víry svých majitelů rodiny Unruherů protestantský, jak o tom svědčí zápisy farní kroniky i českého zemského sněmu. V Chodově působili dva evangeličtí pastory: Mates Wohrab (1601-1615) a Mathes Ringer, který se dne 1. prosince 1616 při svém nástupu zavázal, že *evangelium bude v Chodově vykládáno přesně podle doktora Martina Luthera, jak bylo obhájeno za přítomnosti císaře Karla na říšském sněmu v Augsburgu z roku 1530.*

V letech 1648 – 1744 drží chodovské panství rodina Plankenheimů. Když je v roce 1651 pořizován úplný seznam obyvatel království podle víry, žije v Chodově 128 obyvatel, z nichž se 119 hlásí ke katolickému vyznání a 9 k evangelickému. Majitelka panství, vdova Marie Anna von Plankenheim v závěru soupisu všech poddaných poznamenala:

Na tomto mém zboží ve vesnici Dolní Chodov máme farní kostel svatého Vavřince, u kterého je držen farář, který zde má i dům. Již ale patnáct či šestnáct let zde žádný farář z důvodu válečného nebezpečí nebyl a tento úřad vykonává již osm let loketský děkan Václav Norbert Peller z řádu křižovníků s červenou hvězdou. K farnímu kostelu náležejí mnichovští a chranišovští. Celkově je to farnost docela zpustlá a chudá.

Navíc v roce 1654 požár zcela zničil kostel (jeho zbytky byly zbořeny), faru, školu i mnoho chodovských domů. O čtyři roky později byl loketským děkanem a pozdějším chodovským farářem Norbertem Pellerem posvěcen nový svatostánek, jehož stavbu zaplatil tehdejší majitel Chodova Johann Wilhelm von Plankenheim. Spolu se svým synem Franzem Flaminem von Plankenheim to byli pro farnost i obec dva nejvýznamnější zástupci rodu. Duchovní správa byla obnovena roku 1660.

Farní budova z doby Jana Viléma

Donátorská činnost Jana Viléma:

- Farní kostel se dvěma novými zvony (Jan Vilém se zachoval do dnešní doby)
- Boží muka postavená zřejmě jako prosba o dědice: dvě v podobě sloupů s křížem, jedny v podobě Mariánského sloupu.

1672

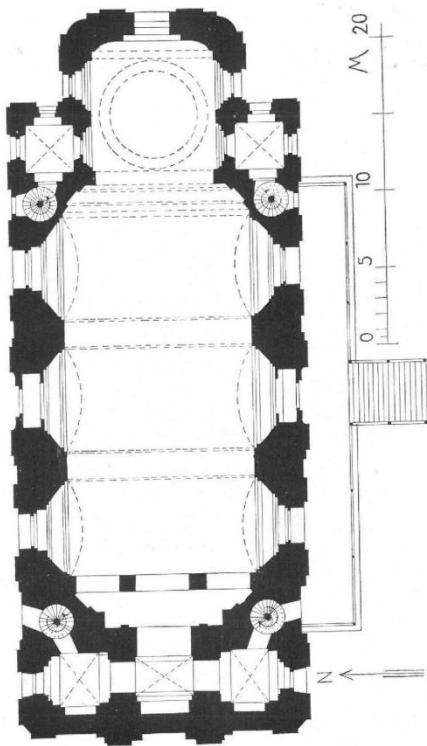

1673

1675

Po několika letech byl kostel takřka v havarijním stavu a o pár let později zde již nejdou sloužit mše svaté. Proto se Franz Flamin von Plankenheim rozhoduje postavit v Chodově nový kostel, pro jehož stavbu byla vybrána vyvýšenina nad chodovskou návsi. Základní kámen byl položen 23. 7. 1725 a nový svatostánek byl stavitelem Wolfgangem Braunbockem pojat jako velkolepá jednolodní stavba ve stylu vrcholného baroka. Na tehdejší dobu velmi prostorný a nákladný kostel byl nad finanční možnosti chodovské farnosti (žilo zde jen kolem 300 obyvatel) i samotného rytíře von Plankenheim a tak se dostavily problémy, jejich řešení zaměstnávalo faráře i donátora několik desetiletí.

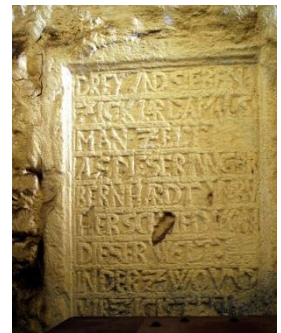

Stavba se prodražovala hned od počátku, protože kostel stojí na jílovém podloží, a bylo nutné do půdy nechat zarazit nejprve pět set dubových a olšových kůlů, na kterých se vytvořil dřevěný rošt a až poté se položily základy. Stabilitu kostela tak zajišťovala voda, do které byly kůly zaraženy. Podobná technika byla použita v plaském klášteře nebo na Velehradě.

V roce 1731 je postaven a zastřešen presbytář, o dva roky později je hotová polovina chrámu. Na počátku května 1733 je dokončena hrobka, do které je Franz Flamin uložen 9. 5. 1733. Chtěl vystavět kostel, který měl ohromit všechny široko daleko, odešel však v dluzích. Ze svědectví farní kroniky se dozvídáme:

„ Za rakvi jsem šel já, farář Michael Hönig, panský písař Josef Götzl a starosta města Lokte. Ze šlechty nepřijel nikdo.“

Farář Michael Hönig se rozhodl dále převzít za stavbu odpovědnost a díky jeho osobní snaze a mnohým dopisům se na svátek sv. Vavřince (10. 8. 1773) v nedokončeném chrámu sloužila první mše svatá. Ze starého kostela se byla přenesena část

vybavení, včetně hlavního oltáře, zvonů, varhan a některých soch a také renesanční epitaf malého Bernharda Unruhera z roku 1573.

Po mnohých peripetiích byl kostel dobudován a zaklenut klenbou. Za úplně dokončený jej můžeme považovat v roce 1846. Z tohoto roku také pochází zápis ve farní kronice o svěcení kostela (26. 7. 1846).

Opravy kostela se konaly v roce 1865 (praskliny ve zdech presbytáře a v hrobce), 1890, 1905, kdy byly pořízeny z prostředků jednotlivých donátorů nové vitráže.

Počátek a hlavně pokračování těžby přineslo pokles spodní vody a tím i problémy se statikou kostela.

Po druhé světové válce a odsunu původního německého obyvatelstva začal kostel rychle chátrat, na nátlak úřadů se v něm omezily duchovní obřady a koncem 60. let byl v katastrofálním stavu. Společně s výstavbou panelových domů v ulici pod kostelem se dalo znovu do pohybu podloží a kostel začal znovu hrozit zřícením. V průběhu 70. let 20. století docházelo k mnohým opravám a rekonstrukcím, které sice zachovaly stavbu, ale v některých případech i poškodily vnitřní

vybavení budovy (např. nová výmalba zničila klenební malby i celkovou barevnost interiéru).

Nejvýznamnější částí rekonstrukce objektu bylo jeho statické zajištění proti dalším pohybům, kdy byla celá západní část kostela zabetonována a vyztužena betonovými piloty a svorníky. Díky těmto úpravám byl kostel počátkem osmdesátých let v relativně dobrém stavu, ale díky špatně provedeným pracím na střeše začal opět rychle pustnout.

Na přelomu milénia byl kostel ve velice zanedbaném stavu, zatékalo do něj a vnější omítky opadávaly i s kusy zdiva. Jelikož nebylo v silách chodovské římsko-katolické farnosti zajistit potřebné finance na jeho generální opravu, došlo v závěru roku 2005 k dohodě, na jejímž základě byl kostel sv. Vavřince převeden do majetku města Chodov, které od května do listopadu 2006 realizovalo rozsáhlou opravu: rekonstrukce střechy, oprava vnější omítky, oken a kamenných prvků, včetně vstupního schodiště a výměna či repasování dveří.

Počátek 70. let 20. století

Po opravě byl kostel 26. 11. 2006 znovu požehnán plzeňským biskupem Mons. Františkem Radkovským.